

Sygn. akt I CSK 405/14

POSTANOWIENIE

Dnia 22 lipca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tadeusz Wiśniewski

w sprawie z powództwa J. P.
przeciwko P. M.
o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 22 lipca 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 11 lutego 2014 r., sygn. akt VI ACz [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W niniejszej sprawie skarżący oparł swoją skargę zarówno na występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebie wykładni przepisów wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jak również na oczywistej zasadności skargi. Wszystkie te podstawy kasacyjne zostały, jak wynika z uzasadnienia skargi, sprowadzone do jednej tylko kwestii. Wyłączny problem eksponowany przez skarżącego w skardze kasacyjnej stanowi wszak przyjęta przez Sąd Apelacyjny koncepcja wykładni art. 479⁴³ k.p.c., stanowiącego, że wyrok prawomocny ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2. Należy zgodzić się, że kwestię zakresu prawomocności rozszerzonej wyroku związanej z wpisem postanowienia wzorca umowy uznanego za niedozwolone do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. w orzecznictwie Sądu Najwyższego rozstrzyga się w różny sposób. Identyczną rozbieżność zapatrywać można dostrzec i w doktrynie.

Prezentowany jest pogląd, że skutkiem wpisu postanowienia do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone jest to, iż nikt – a w szczególności konsument - nie może ponownie żądać uznania za niedozwolone tego samego postanowienia stosowanego przez tego samego przedsiębiorcę w tym samym wzorcu. Ale też i dalej, gdyż żądanie takie nie może być skierowane także przeciwko innemu przedsiębiorcy. W tym wypadku chodziłoby zatem o koncepcję, że uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone jest równoznaczne z uznaniem tego postanowienia za nieskuteczne (nieważne) we wszystkich stosunkach, w których zostało ono wykorzystane (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2003 r., III CZP 95/03, OSNC 2005,

nr 2, poz. 25, uchwała tego Sądu z dnia 13 lipca 2006 r., III SZP 3/06, OSNP 2007, nr 1-2, poz. 35).

Odmienne stanowisko sprowadza się natomiast do stwierdzenia, że postanowienie wzorca umowy uznane za niedozwolone prawomocnym wyrokiem nie prowadzi do związania sądu orzekającego przy ocenianiu nawet tożsamo brzmiącego postanowienia, którym posługuje się inny przedsiębiorca w innym wzorcu umowy. Skutek związania wynikający z art. 479⁴³ k.p.c. dotyczy bowiem wyłącznie spraw odnoszących się do postanowienia wzorca umowy, co do którego uprzednio prawomocnym wyrokiem sądu został on uznany za niedozwolony (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2013 r., III CZP 73/13, niepublik.).

Sąd Najwyższy w obecnym składzie przychylił się do pierwszego poglądu. Pogląd ten w ostatnim czasie został wyraźnie i zdecydowanie potwierdzony postanowieniem z dnia 19 marca 2014 r., I CSK 20/14, w którym podkreślono, że - wbrew odmiennym poglądom - sąd dokonuje tzw. abstrakcyjnej kontroli postanowienia wzorca umownego, a prawomocny wyrok stwierdzający uznanie za niedozwolone postanowienia wzorca umowy jest skuteczny wobec osób trzecich w żadnym razie nie oznacza, iż postanowienie uznane za niedozwolone, po wpisaniu go do rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, ma charakter normy generalnej i abstrakcyjnej. Jest oczywiste, że takie ujęcie godziłoby bezpośrednio i wprost w postanowienia Konstytucji normujące kompetencje do stanowienia norm prawnych. W rozważanym wypadku nie mamy jednak do czynienia z prawotwórczą działalnością sądu, lecz z klasycznym stosowaniem prawa. Natomiast z woli samego ustawodawcy prawomocny wyrok stwierdzający uznanie za niedozwolone postanowienia wzorca umowy ma, po wpisaniu go do właściwego rejestru, skutek wobec osób trzecich.

W konsekwencji powyższego poglądu rozszerzona prawomocność wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone (art. 479⁴³ k.p.c.) uzasadnia odrzucenie pozwu w razie wytoczenia powództwa przez inną stronę powodową przeciwko innej stronie pozwanej, jeżeli przedmiotem sporu są takie same postanowienia wzorca, jak wpisane do rejestru

prowadzonego przez Prezesa UOK i K, w razie zaś gdy do wpisania klauzuli doszło w toku toczącego się postępowania uzasadnia to umorzenie postępowania.

Ze względu na okoliczność, że przeszkoda w postaci powagi rzeczy osądzonej istniała w niniejszej sprawie już w chwili wniesienia pozwu, Sąd Apelacyjny prawidłowo postąpił zmieniając zaskarżone orzeczenie i odrzucając pozew.

Z tych zatem względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 k.p.c. *a contrario*).

[aw]